

РЕЦЕНЗИЯ

върху материалите за участие в конкурс за заемане на академична длъжност "Професор", в научната област 4. Природни науки, математика и информатика, Професионално направление 6.4. Ветеринарна медицина, специалност „Паразитология и инвазионни болести на животните и човека“, обявен за нуждите на секция „Експериментална паразитология“ в ИЕМПАМ-БАН (ДВ, бр. 81/03.10.2025 г.)

Кандидат за участие в конкурса е:

1. доц. д-р Мариана Станчева Панайотова-Пенчева, двм

Рецензент: проф. д-р Емил Иванов Сапунджиев, двмн, по ПН 6.4. Ветеринарна медицина, от Лесотехнически университет - пенсионер, съгласно заповед на Директора на ИЕМПАМ № НО-05-05-12/21.10.2025 г. за състав на Научно жури и протокол от неговото първо заседание/17.12.2025 г.

1. Кратки биографични данни за кандидата;

Доц. Марияна Станчева Панайотова-Пенчева е от гр. Добрич и е завършила с отличие висшето си образование в ТрУ в Стара Загора, от където има диплома за магистър ветеринарен лекар, №6483/1995 г. Постъпва на работа в ИЕМПАМ-БАН, в който институт работи и сега, като за тези малко повече от 30 години, изминава цялата йерархия на научното си развитие от специалист, през степените на научен сътрудник III-I степен, а през 2014 г. е хабилитирана като доцент. През 2009 г. защитава ОНС „Доктор“ пред ВАК по научната специалност 04.03.07. „Паразитология и инвазионни болести на животните и човека“ на тема: „Етиологични, епизоотологични и патоморфологични проучвания върху протостронгилидоза по домашни и диви преживни животни в България“.

Тя е член на Научния съвет на ИЕМПАМ-БАН вече 10 г., от 2015 г. Участвала е в 4 представителни научни форума на организационни и програмни комитети. Членува в редакционните колегии и съвети на 2 научни издания, а също и в Управителния съвет на Българското паразитологично дружество.

2. Съответствие на подадените документи и материали на кандидата;

При проверката на представените за конкурса документи, Научното жури за конкурса, установи пълно съответствие с изискващите се документи, според Правилника за развитие на академичния състав в БАН. Материалите са представени на хартиен и електронен носител. Прави впечатление, че те са прецизно комплектувани, според установения за ИЕМПАМ ред и подредени съобразно законовите МНИ, като въз основа на тези констатации журито я допуска за оценяване по конкурса.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата;

Д-р Марияна Панайотова е била хоноруван преподавател към катедра „Инфекциозна патология, технология и контрол на храните от животински произход“ на ФВМ при ЛТУ – София по две от основните клинични дисциплини: „Паразитология“ - от 1998 до 2015 г., и „Болести по дивеча“ - от 2011 до 2015 г. Била е научен ръководител на редовен докторант Василена И. Дакова (защитила докторат 2020 г., на тема „Проучвания на паразитози при диви животни в България“, по специалност „Паразитология и инвазионни болести на животните и човека“).

Участвала е в подготовката на 3 доклада - самооценка за програмна акредитация на образователна и научна степен "Доктор" по докторска програма "Паразитология и инвазионни болести на животните и човека" в ИЕМПАМ-БАН по заявка на НАОА - 2014, 2019, 2024 г.

4. Оценка на научната, научно-приложната и публикационната дейност на кандидата:

4.1. Участие в научни, научно-приложни и образователни проекти;

Доц. Панайотова участва в конкурса, като е била член в 8 национални и 4 международни научни проекти, при което е ръководила 2 национални и 3 международни. Във всичките проекти личи целенасочената работа и необходимостта от нейната компетенция по изследванията на различните паразитози и инвазии на животните и също при пчелите, което е една професионална атестация за реализация на придобития опит в научното направление за паразитните заболявания на животните и човека.

4.2. Характеристика на публикуваните научни резултати;

Общият брой публикации на доц. Панайотова е 106, от които 10 са във връзка с дисертацията за придобиване на ОНС „Доктор“, 30 са при хабилитирането за „Доцент“, 54 са за участието в конкурса за „Професор“, и има 12 научно-популярни статии. При това 32 бр. са в издания с IF или SJR, като от тях в Q1 са 6, в Q2 са 10, в Q3 са 8 и в Q4 са 8. В 18 статии тя е самостоятелен автор, а 30 статии са колективни, в които кандидатът е водещ автор.

Научните публикации в конкурсния пакет може да се групират в пет основни направления и свързаните с тях научни приноси.

1. Етиология и разпространение на паразитози:

Като е работено върху видовия състав и разпространението на паразитите по домашни и диви животни в България. Също и за видовия състав, разпространението и гостоприемниците на паразити извън нашата страна. Общата морфология и таксономия на паразити, и биологичните особености на причинителите на паразитози.

2. Епидемиология на паразитози:

Проучвания свързани с белодробни нематоди, протостронгилиди, трихинели, иксодидни кърлежи, чревни протистни инфекции при камили.

3. Имунитет, патогенеза и патоморфология на паразитози:

Експериментално е проучвана имунната реактивност на плъхове към трихинели, също така - качественият състав на говеждото месо опаразитено с трематоди, макро- и микроскопски промени в белите дробове на домашни и диви преживни животни, инвазирани с белодробни нематоди.

4. Контрол на паразитози:

Проучвани са алтернативни методи за контрол на паразитози, извършен е обзор за противопаразитното третиране на диви бозайници, извършено е лечение на някои диви животни срещу нематоди.

5. Пчелна патология и пчелни продукти

Изследвани са продукти на медоносната пчела и тяхната приложимост като алтернативни лечебни средства, също и пчелния здравен и паразитен статус и състоянието на пчелните семейства при болестите вароатоза, нозематоза, американски гнилец и европейски гнилец.

4.3. Отражение на научната дейност на кандидата в литературата (цитирания);

В справката за конкурса са представени откритите в световните бази данни цитирания на научните трудове с участието на доц. М. Панайотова според наукометричните параметри. Те са общо за 51 научни публикации - 308 броя, като съобразно индексацията по данни от Scopus и Web of Science са регистрирани 168 цитирания, а останалите са от други бази данни. Тези данни говорят за целенасочен изследователски труд, който има публикационна реализация и разпознаваемост в научната общност. Приемам справката за достоверна, при това на случаен принцип са проверени данните за повечето от тях, и затова считам, че те носят реален наукометричен точков актив.

4.4. Приноси в трудовете на кандидата (научни, научно-приложни, приложни);

Научните приноси на отделните публикации са разнообразни, но синтезирано те са целенасочени в сферата на общата паразитология. Те почиват както на класически паразитологични изследвания, така и на специализирани молекулярни и параклинични методи - компютърна морфометрия, PCR анализи, молекулярна филогенетика, които са използвани в диагностиката на включваните в проучванията животни, целенасочено с цел изясняване на етиологията, патогенезата и морфогенезата на някои паразитни познати, но проблемни за страната заболявания.

Повечето от научните приноси в отделните направления на научните публикации са с оригинален характер, които приемам и споделям по същество и само поради ограничената възможност за отразяване в настоящата рецензия не описвам по-подробно.

С оригинален характер са проучвания свързани с белодробната хелминтофауна на дивата коза, неостронгилиди при диви преживни животни у нас, протостронгилиди при диви зайци в Югоизточна Европа, нови видове цестоди и нематоди по белки в България, опаразитяване с нематода диروفилария в 19 области на страната, на телазия при котка, на стомашни нематоди при екзотични гризачи в зоопарк - патагонски мари, нови родове и видове от паразитофауната на България. Съобщава се за нови гостоприемници на очния нематод телазия по диви хищници в Руския далечен изток, също нови гостоприемници за протостронгилиди по козироси в Алпите, описание на протостронгилидни ларви от първи стадий в белите дробове и методика за тяхното фиксиране и изследване. Подобни ларви от първи стадий са регистрирани и при мозъци от елени в Югоизточна Европа. Предлага се таксономично решение за ресничестия прокариот Букстонела при камили. Установени са пет нови междинни гостоприемника от видове молюски за белодробните протостронгилиди при изследваните животни и същевременно метод за количествена ларводиagnostика.

Очертават се и не по-малко значими приноси с потвърдителен характер, които са в специфичните научно-изследователски направления на научните изследвания и съпътстващите ги научни публикации и също са отразени адекватно. Те почиват главно върху проучвания на паразитозата дилофилариоза, някои белодробни хелминти, мирацидии и церкарии на трематоди от род филофталмус, установени общи и специфични таксономични, биологични, епидемиологични, имунологични и патоморфологични характеристики на паразитни причинители и самите паразитни инвазии.

Установената техническа грешка за броя на направленията от представените научни приноси в справката, отдавам на ненужното желание за по-разнородно интерпретиране на данните.

5. Оценка на личния принос на кандидата;

Доц. Марияна Панайотова е търсен специалист и консултант в национален мащаб, като експерт по една от редките клинични специалности - паразитология.

Била е член в 12 научни журита по процедури за научни степени и академични длъжности, при които е представила 6 становища в конкурси за ОНС „Доктор“, 1 становище за заемане на академичната длъжност „Главен асистент“, 3 становища в конкурси за „Доцент“, 1 рецензия в конкурс за „Професор“ и 1 становище в конкурс за „Професор“.

Общо е изготвила 48 рецензии на научни статии и проекти по приложен списък. Също е гост-редактор на специалното издание на Journal of Zoological and Botanical Gardens на тема: “The Long-Standing Problem of Parasitic Diseases in Zoo Animals: Current Challenges and Searching for Solutions” и редактор на книга-препечатка на изданието.

Таблица 1. Точкуване на показатели.

Група от показатели	Съдържание	Професор	Кандидат по конкурса - доц. Марияна Панайотова
А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	-	-
В	Показатели 3 или 4	100	208
Г	Сума от показателите от 5 до 12	200	264.5
Д	Сума от показателите от 13 и 15	100	2520
Е	Сума от показателите от 16 до края	100	155
	обща сума	550 /минимална/	3197.5

Преценката на изпълнените наукометрични показатели и съответното точкуване по тях е основание да се отчете високо общо преизпълнение на минималните национални изисквания. От тях особено ясно се очертават данните за публикационната активност и цитируемост, и заедно с различните показатели от точка Е се събира почти шестстепенно преизпълнение. Уверил съм се в достоверността на попълнените в таблицата данни и ги приемам за реален отчет на МНИ на наукометричните данни на доц. Марияна Панайотова-Пенчева.

6. Критични бележки и препоръки;

В общата преценка на цялостната преподавателска и научноизследователска дейност на доц. Марияна Панайотова-Пенчева си позволявам да препоръчам, да положи усилия да разработи и публикува монографичен труд, с който да очертае профилираните си компетенции.

7. Лични впечатления;

Познавам колежката д-р Марияна Панайотова от времето, когато участваше като хоноруван преподавател във ФВМ при ЛТУ по съответните паразитологични дисциплини, вече повече от 25 г. Тогава беше извършена

немалко практическа работа, благодарение на която ФВМ премина през две национални акредитации и през консултативната визита на представителите на EAEVE. Този опит ѝ помогна също и при изготвянето на вече споменатите доклади за самооценка пред НАОА за Докторската програма по Паразитология на ИЕМПАМ. От това личи нейната видима и отговорна ангажираност с учебния процес и провеждането на научните изследвания и възможността да съчетава наукометрични и административни умения. С колегите и студентите проявява етично отношение и е приемана и разбираана от всички с уважение, респект и доказан капацитет в общата хуманна и ветеринарномедицинска научна специалност паразитология.

8. Заключение:

Въз основа на общото описание на представените материали и покритите минимални национални изисквания за всяка една отделна група показатели, както и общо получените изключително високи наукометрични данни, които около шест пъти превишават минималните национални изисквания, за професионалното научно направление на конкурса, и на основание на показаните научни резултати, научни приноси и лични качества, давам положителна преценка, и смятам че кандидатката по конкурса отговаря комплексно на изискванията за заемане на академичната длъжност „ПРОФЕСОР“, и затова предлагам доцент д-р Марияна Стойчева Панайотова-Пенчева, двм, да бъде избрана за „ПРОФЕСОР“ в научната област 4. Природни науки, математика и информатика, Професионално направление 6.4. Ветеринарна медицина, специалност „Паразитология и инвазионни болести на животните и човека“, обявен за нуждите на секция „Експериментална паразитология“ в ИЕМПАМ-БАН.

Подпис на рецензента: .....

/проф. д-р Е. Сапунджиев, двмн/

Рецензията е предадена на: 22.1.2026 г.